

Josip Jurčič

ROKOVNJAČI

UJEMANJE Z ZGODOVINSKIMI DEJSTVI

Zgodovinski romani, naj bi nam razkrivali zgodovino določenega kraja ali pa kakšen dogodek/dogodke. Ker pa vemo, da so imeli vsi avtorji burno domišljijo, vsebujejo zgodovinski romani poleg resničnih dogodkov, ki so dokazani, tudi tiste, ki so izmišljeni oziroma bi lahko bili tudi resnični, saj o njih nikjer nič ne piše.

Prebral sem knjigo "Rokovnjači". Prva stvar, o kateri sem se pozanimal, je bila, kdo so sploh bili. Pobrskal sem malo po enciklopedijah in po spletu in ugotovil, da so to bili vojaški begunci ali mogoče celo dezertjerji, ki jim ni dišala dolga vojaška služba (takrat je to pomenilo 7 ali celo 14 let). Pobegnili so v gozdove, kjer so živeli v trdno urejeni skupnosti. Središče rokovnjaškega gibanja je bilo v težko dostopnih gorah, nad izviroma Savinje in Kamniške Bistrice, torej na meji med tedanjo Kranjsko, Štajersko in Koroško.

Rokovnjaštvo se je pojavilo se v 18.stoletju. Prvi val je trajal do konca francoske okupacije in sicer do leta 1813 (o tem beremo v knjigi), drugi med leti 1825 in 1843 (v tem času so bili v Udinborštu znani rokovnjači Veliki Gropa (omenjen na koncu knjige in sicer kakor se je sam poimenoval kot "Veliki Gropa, rokovnjaški papež"), Dimež in Črni Jurij, tretje obdobje pa je bilo med leti 1848 in 1853, ko je rokovnjače dokončno uničila avstrijska vojska. Vse to je opisano tudi v knjigi, kar posledično pomeni, da lahko mirnega srca odključamo, da se ta ujema z zgodovinskimi dejstvi.

Obdobje, v katerem se roman odvija, kot lahko vidite po priloženem pisnem viru, ki je izvzet iz knjige, je čas Ilirskih provinc, ki pa formalno niso bile del Francije, a so ji bile popolnoma podrejene. Glavno mesto provinc je bila Ljubljana, ki je v delu tudi večkrat omenjena kot kraj, kamor so pošiljali različno dokumentacijo. Francoska uprava, ki jo je vodil generalni guverner, je na ozemlju celotnega ozemlja Ilirskih provinc uvedla civilno [pravo](#) (*Code civil*). Prvi je bil na mesto generalnega guvernerja [8. oktobra 1809](#) imenovan [maršal Marmont](#), ki jih je vodil do januarja [1811](#), [9. aprila](#) istega leta ga je nasledil [Henri-Gratien Bertrand](#), ki je to funkcijo opravljal do februarja [1812](#), ko je bil [21. februarja](#) imenovan [Jean-Andoche Junot](#). Zadnji guverner je bil [Joseph Fouché](#), imenovan julija [1813](#), ki je svojo funkcijo opravljal le en mesec. In tudi tu lahko mirno damo kljukico, da se roman ujema z zgodovinskimi dejstvi, saj je Marmont v delu omenjen.

Že na začetku zgodbe lahko zasledimo, da so ubogega Tončka, postavili na sramotilni steber, ker je kradel. Za opazovanje sramotilnega stebra pa ni potrebno prepotovati celega sveta, dovolj je, da odidemo do piranskega akvarija, pred katerim stoji velik kamen. To je sramotilni steber, na katerega so zavezali ljudi, ki so kradli, da bi jih celotno mesto lahko videlo in zasmehovalo oziroma boljše rečeno poniževalo, če ne še kaj hujšega. Se pravi, da si tudi ta del zaluži kljukico.

V gradu Brdo so bili od leta 1868 zapori, kar je tudi v delu omenjeno - v njem je bil zaprt Ferdinand-Gropa. Tu pa bi lahko postavili le pol kljukice, saj se, po mojem mišljenju, letnice ne ujemajo; dvomim, da je bil Ferdinand starejši od 68 let, ko je bil zaprt.

Vse ostalo, pa je le del zgodbe.

SOOČITEV DVEH LITERARNIH OSEB

V tej zgodbi je Jurčič opisal kar nekaj ljudi in priznam, kar stežka sem si vse zapomnil, zato sem potreboval svinčnik in papir, da sem si zapisal, kdo je kdo, saj je za nekoga uporabil tudi več imen.

Takoj pa sem si zapomnil, kdo je Blaž Mozol: vaški pijanček, ki je o vseh veliko vedel. Slišal sem celo zanimivo primerjavo: "Tip je isti, ko James Bond: pozna vse in vse o njih ve."

Blaž ni bil zelo slaba oseba, le preveč in prerad je dvigal komolec in pil dobroto, ki nam jo daje vinska trta. Živel je z ženo pokojnega brata in njenima dvema otrokoma. Pri hiši in okoli nje pa ni bil v veliko pomoč, saj je večino dneva nergal ali pa zbadal ljudi. Bil je tudi zelo trmast in zaletav. Lep primer, ki podpira mojo trditev je, ko je za Nandom tekkel navkreber, pa čeprav je bilo jasno, da ga ne bo dohitel. Včasih in zelo rad se je v krčmi pomeril z nekom s pestmi in iz boja odšel kot zmagovalec. Bil je tudi prebrisan in zvit kot lisica. Spomnimo se samo dela, ko je prespal pri čevljarju in ga z zvijačo privedel do tega, da mu je razkril, da je rokovnjač.

Bolj razburkano življenje pa je imel Nande ali Gropa oziroma njegovo pravo ime je bilo Ferdinand. Bil je poglavar rokovnjačev, ki je užival v tem, da je imel oblast. Še posebej je to vidno v romanu, ko je pokazal prstan krojaču in je ta takoj začel govoriti z njim s strahospoštovanjem.

Bil je maščevalen, kar pa lahko tudi razumemo, saj je bil po krivem obsojen kraje in je zaradi tega bil poslan v vojsko, iz katere je dezertiral in zaživel kot rokovnjač.

Kar pa pomeni, da je živel dvojno življenje: podnevi kot Nande, premožen fantič iz Celja, ki je ravnokar kupil posest, ponoči pa kakor Gropa, spoštovan in priljubljen rokovnjaški poglavar.

V resnici Ferdinand ni bil slab človek. Zmožen je bil tudi ljubiti. Želel je zbežati s Polono, se poročiti in si z njo ustvariti družino, vendar je bila ta njegova želja uslišana samo za uboga tri leta.

Ta dva lika sta si po eni strani zelo različna, po drugi pa zelo podobna. Oba se borita za svoj prav, oba sta zelo trmasta, oba zelo močna, oba ne preneseta nasprotovanja. Vendar pa je bil Blaž bolj družaben tip človeka, medtem, ko za Ferdinanda to ni mogoče trditi, mogoče iz preprostega razloga, ker si to ni mogel oziroma smel privoščiti, saj je bil vendar poglavar rokovnjačev.

BI PREBRANO KNJIGO PRIPOROČIL SOŠOLCEM

Fran Levstik je v "Popotovanjih iz Litije do Čateža" zapisal: "Seveda bi se moralo pisati v domači besedi, v domačih mislih, na podlagi domačega življenja, da bi Slovenec videl Slovence v knjigi, kakor vidi svoj obraz v ogledalu...Saj vemo vsi, da šaljivi Ribničan obide križem svet, da imajo Gorenjci dovolj pravljic od vojaških begunov, ki se se potikali po hribih in šumah. *Vsa naša dežela pripoveduje še danes, kako so nekdanj lovili mlade moške in dajali jih po sili na vojsko. Celo rokovnjači so narodna lastnina, akoravno zlasti prvih nihče ni vesel.*"

Ravno zaradi tega se mi zdi, da bi moral vsak Slovenec prebrati kakšno knjigo o slovenski zgodovini. Pa ne samo zaradi tega, da izvemo, kaj se je nekoč dogajalo v naših krajih, temveč zaradi tega, da vemò, zakaj smo danes tukaj.

Oscar Wilde je pravil, da če ti je sedanost samo sedanost, ne veš nič o času, v katerem živiš. S čimer se popolnoma strinjam. Sedanost ni samo danes in sedaj, ampak je sestavljena tudi iz včeraj.

Drugi razlog pa je zelo preprost: knjiga je iz strani v stran bolj zanimiva. Iz stavka v stavek izveš, kakšna je narava ljudi. Izveš, kako je človek lahko pohlepen, da bi še lastnega "brata" zabodel ali mater izdal, če mu le ponudiš dovolj veliko vsoto denarja.

Na koncu moram dodati še to, da me je ta knjiga nekaj naučila in to je, da so lahko ljudje, ki delujejo na prvi vtis brezsrčni in slabi, v resnici dobri, le dovolj globoko v njihova srca moramo pogledati. Človeka ne smeš takoj obsoditi za dejanja, ki jih naredi, če prej ne poznaš vzroka, zakaj je to stvar naredil.